

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - DR
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
II. Meşrutiyet Dönemi	TAR6010		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - DR - Lisansüstü (Yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, II. Meşrutiyet Dönemi'nin siyasi, toplumsal ve kültürel dönüşümlerini tarihsel bağlamı içinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Öğrencilere bu dönemde ortaya çıkan fikir akımları, reform girişimleri ve anayasal gelişmeler hakkında bilgi kazandırmak hedeflenmektedir. Ayrıca, II. Meşrutiyet'in Osmanlı modernleşmesi sürecindeki yerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmeleri sağlanacaktır.				
Ders İçeriği	Ders, II. Meşrutiyet'in ilan sürecine yol açan iç ve dış dinamikleri analiz ederek başlar. 1908 öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'ndaki siyasal krizler, toplumsal hareketlilik ve muhalefet unsurları ayrıntılı biçimde ele alınır. II. Abdülhamid dönemi yönetiminin özellikleri ve baskıcı rejiminin Meşrutiyet talebini nasıl güçlendirdiği tartışılır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşu, örgütlenme yapısı ve ideolojik altyapısı üzerinde durulur. 1908 Devrimi'nin nasıl gerçekleştiği, hangi grupların rol aldığı açıklanır. II. Meşrutiyet'in ilanı ve 1876 Anayasası'nın yeniden yürürlüğe girişi değerlendirilir. Meclis-i Mebusan'ın yeniden açılması ve anayasal sistemin işleyişine dair bilgiler verilir. Siyasal partilerin kuruluşu, çeşitlenmesi ve ilk çok partili siyasal deneyim incelenir. Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Ahrar Fırkası ve diğer siyasi oluşumların ideolojik yaklaşımları analiz edilir. Basın özgürlüğü ve yayın hayatındaki canlanma süreci değerlendirilir. 31 Mart Vakası'nın nedenleri, gelişimi ve sonuçları detaylı biçimde ele alınır. Hareket Ordusu'nun İstanbul'a gelişi ve II. Abdülhamid'in tahttan indirilme süreci incelenir. 1909 anayasa değişiklikleri ve parlamenter sistemin güçlendirilmesi tartışılır. II. Meşrutiyet döneminde eğitimde ve hukukta yapılan reformlara yer verilir. Kadın hareketlerinin canlanması ve kadın dernekleri ile süreli yayınlar tanıtılır. Türkçülük, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Batıcılık gibi fikir akımları ayrıntılı biçimde karşılaştırılır. İttihat ve Terakki'nin iktidara yerleşme süreci ve merkezîyetçi politikaları incelenir. 1912 ve 1914 seçimleri ve bu süreçlerde yaşanan siyasi gelişmeler anlatılır. Balkan Savaşları'nın iç politika üzerindeki etkileri değerlendirilir. Arnavutluk isyanı ve diğer etnik talepler karşısında İttihatçı politikalar analiz edilir. II. Meşrutiyet döneminde azınlık politikaları ve milliyetçilik olgusu tartışılır. Ekonomik gelişmeler, Düyun-u Umumiye'nin etkisi ve mali reformlar incelenir. Vlayet yönetiminde yapılan değişiklikler ve yerel yönetim reformları ele alınır. II. Meşrutiyet'te sanat ve edebiyat alanındaki gelişmelere değinilir. Bu dönemde gelişen sivil toplum faaliyetleri ve dernekleşme süreçleri incelenir. Ordu-siyaset ilişkileri ve askerî reform girişimleri üzerinde durulur. 1913 Babıali Baskını ve İttihat ve Terakki'nin mutlak iktidara geçiş süreci tartışılır. Alman etkisinin artışı ve Osmanlı-Almanya ilişkilerindeki değişim değerlendirilir. II. Meşrutiyet'in Birinci Dünya Savaşı'na giden yolda oynadığı rol analiz edilir. Ders, II. Meşrutiyet'in Osmanlı-Türk modernleşme tarihindeki yeri ve mirası üzerine genel bir değerlendirme ile sona erer.				
Ders Veren	Prof. Dr. Halim DEMİRYÜREK				

Ders Kaynakları

KAYNAKLAR, Ahmet Ağaoğlu – Üç Medeniyet, Ahmet Hikmet Müftüoğlu – Çanakkale’den Sonra, Ahmet Hikmet Müftüoğlu – Haristan ve Gülistan, Ahmet Mithat Efendi – Jön Türk, Ahmet Rasim – Şehir Mektupları, Ahmet Rıza – Meclis-i Mebusan Konuşmaları, Ahmet Şerif (İzmirli) – Anadolu Notları, Ali Canip Yöntem – Millî Edebiyat Yazıları, Ali Fethi (Okyar) – Siyasi Hatıralar, Ali Kemal – İkdâm Yazıları (Seçmeler), Baha Tevîk – Felsefe Dersleri, Celal Nuri İleri – Kadınlarımız, Celal Nuri İleri – Türk İnkılabı, Ceride-i Havadis (Geç Dönem Yazıları) – Tercüme Edilen Makaleler, Düstur (Osmanlı Kanunlar Mecmuası) – II. Meşrutiyet Dönemi Ciltleri, Ebüzzîya Tevîk – Hatıralar ve Fikirler, Ebüzzîya Tevîk – Tercüman-ı Hakikat Yazıları, Enver Paşa – Enver Paşa’nın Günlükleri, Halide Edib Adıvar – Mor Salkımlı Ev, Halide Edib Adıvar – Raik’in Annesi, Halide Edib Adıvar – Yeni Turan, Hüseyin Cahit Yalçın – Edebiyat ve Hukuk Yazıları, Hüseyin Cahit Yalçın – Tanin Gazetesi Yazıları, Hüseyin Rahmi Gürpınar – İffet, Hüseyin Rahmi Gürpınar – Mürebbiye, Hüseyin Rahmi Gürpınar – Şık, Kanun-ı Esasi (1876, 1908 revize baskısı) – Resmî Matbaa Neşriyatı, Maarif Salnamesi (Eğitim Yıllıkları) – 1908–1918 Arası, Meclis-i Mebusan Zabıt Cerideleri – 1908–1918 Oturumları, Mehmet Akif Ersoy – Safahat, Musa Kâzım Karabekir – Hatıralarım, Mustafa Reşit Serezî – Meşrutiyet Hatıraları, Namık Kemal – Vatan Yahut Silistre, Ömer Seyfettin – Yeni Lisan Yazıları, Refik Halit Karay – Kirpinin Dedikleri, Refik Halit Karay – Memleket Hikayeleri, Rıza Tevîk – Felsefe Dersleri, Rıza Tevîk Bölükbaşı – Serab-ı Ömrüm, Sadaret Arşiv Belgeleri (Yayımlanan Seçmeler) – Meşrutiyet Belgeleri Derlemeleri, Sebilürreşad (Sırat-ı Müstakim Devamı) – 1910–1918 Sayıları, Süleyman Nazîf – Çal Çoban Çal, Süleyman Nazîf – Fırak-ı Irak, Şura-yı Devlet Salnamesi – 1908–1918 Sayıları, Takvim-i Vekayi (Resmî Gazete) – 1908–1918 Sayıları, Tanin Gazetesi – 1908–1912 Arası Sayılar (Hüseyin Cahit ve İttihatçı Yayınlar), Tevîk Fikret – Tarih-i Kadim, Ziya Gökalp – Kızıl Elma, Ziya Gökalp – Milli Talim ve Terbiye, Ziya Gökalp – Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak, „ ÇALIŞMA ESERLER, „ Ahmet Demirel – İkinci Meşrutiyet Döneminde Meclis-i Mebusan, Ahmet Demirel – İkinci Meşrutiyet Döneminde Seçimler (1908–1912), Ahmet Yıldız – Ne Mutlu Türküm Diyebilene: Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Seküler Sınırları, Benjamin Fortna – Imperial Classroom: Islam, the State, and Education in the Late Ottoman Empire, Christine Philiou – Biography of an Empire: Governing Ottomans in an Age of Revolution, Donald Bloxham – The Great Game of Genocide, Donald Quataert – The Ottoman Empire, 1700–1922, Elizabeth Frierson – Women in Late Ottoman Intellectual History, Erik Jan Zürcher – Modernleşen Türkiye’nin Tarihi (Türkçeye çevrilmiş), Erik Jan Zürcher – Turkey: A Modern History, Eugene Rogan – The Fall of the Ottomans, Eyal Ginio – The Ottoman Culture of Defeat: The Balkan Wars and Their Aftermath, Fatma Müge Göçek – Denial of Violence, Fatma Müge Göçek – Rise of the Bourgeoisie, Demise of Empire, Feroz Ahmad – İttihatçılıktan Kemalizme (Türkçeye çevrilmiş), Feroz Ahmad – Modern Türkiye’nin Oluşumu, Feroz Ahmad – The Young Turks: The Committee of Union and Progress in Turkish Politics, 1908–1914, Hans-Lukas Kieser – Talaat Pasha: Father of Modern Turkey, Architect of Genocide, Hasan Kayalı – Seçkinler ve İktidar: II. Meşrutiyet’te Seçim, Hilmi Ziya Ülken – Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi, İlber Ortaylı – İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İsmail Kara – Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi, James Gelvin – The Modern Middle East, Janet Klein – The Margins of Empire: Kurdish Militias in the Ottoman Tribal Zone, Karen Barkey – Empire of Difference: The Ottomans in Comparative Perspective, M. Şükrü Hanioglu – A Brief History of the Late Ottoman Empire, M. Şükrü Hanioglu – Preparation for a Revolution: The Young Turks, 1902–1908, M. Şükrü Hanioglu – The Young Turks in Opposition, Margaret Lavinia Anderson – Practicing Democracy in the Late Ottoman Empire, Mehmet Ali Ağaoğulları – Osmanlı’dan Günümüze Siyasal Düşünceler, Mehmet Ö. Alkan – II. Meşrutiyet’te Osmanlıcılık Düşüncesi, Mehmet Öz – Meşrutiyet Devrinde Basın, Mehmet Seyitdanlioğlu – II. Meşrutiyet Dönemi’nde Basın Özgürlüğü, Melanie Taniellian – The Charity of War: Famine, Humanitarian Aid, and World War I in the Middle East, Mete Tunçay – Türkiye’de Sol Akımlar (1908–1925), Mustafa Budak – II. Meşrutiyet ve Türkçülük, Niyazi Berkes – Türkiye’de Çağdaşlaşma, Roderic Davison – Reform in the Ottoman Empire, 1856–1876, Ryan Gingeras – Fall of the Sultanate: The Great War and the End of the Ottoman Empire, Ryan Gingeras – Heroin, Organized Crime, and the Making of Modern Turkey, Selim Deringil – The Well-Protected Domains, Sina Akşin – 1908 Devrimi, Sina Akşin – Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, Şerif Mardin – Jön Türklerin Siyasî Fikirleri (1895–1908), Şerif Mardin – Türk Modernleşmesi, Taha Parla – Türkiye’de Siyasal Kültürün Resmî Kaynakları, Taha Parla – Ziya Gökalp, Kemalizm ve Türkiye’de Korporatizm, Taner Timur – Osmanlı-Türk Modernleşmesi, Ussama Makdisi – Ottoman Orientalism, Ziya Şakir – İttihat ve Terakki Tarihi

Hafta	Konu
1	II. Meşrutiyet’e giden sürecin genel değerlendirmesi ve dönemin tarihsel çerçevesi.
2	II. Abdülhamid dönemi, istibdat yönetimi ve muhalif hareketlerin doğuşu.
3	İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin kuruluşu, yapısı ve amaçları.
4	1908 Devrimi ve II. Meşrutiyet’in ilanı.
5	1876 Anayasası’nın yeniden yürürlüğe girmesi ve Meclis-i Mebusan’ın açılması.
6	Siyasî partilerin kurulması ve çok partili hayata geçiş.
7	31 Mart Vakası: nedenleri, gelişimi ve sonuçları.
8	Ara Sınav
9	1909 anayasa değişiklikleri ve parlamenter sistemin yeniden düzenlenmesi.
10	II. Meşrutiyet döneminde fikir akımları: Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık.
11	İttihat ve Terakki’nin iktidarı ele geçişi ve merkezileşme politikaları.
12	Toplumsal gelişmeler: kadın hareketleri, eğitim reformları ve basın özgürlüğü.
13	Balkan Savaşları, azınlık politikaları ve etnik ayrılıkçı hareketler.
14	1913 Babiâli Baskını, İttihatçı diktatörlük ve Almanya ile yakınlaşma.
15	Genel değerlendirme: II. Meşrutiyet’in Osmanlı siyasal tarihi içindeki yeri ve Cumhuriyet’e etkileri.
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Özel Destek / Yapısal Örnekler	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	2

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	14	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	6	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		7,49	

Program Çıktıları	
1	Lisansüstü eğitim öğrencisi, olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselerle daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşp bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir .
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiğı bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir
6	Sahasıyla ilgili çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
7	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceğı engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan bunlara sadık kalır
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki hem de insani anlamda güçlü tutar
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir
14	Tarih metodolojisini kullanarak eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)														
Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Öğrenci, II. Meşrutiyet'in ilanına yol açan siyasi, sosyal ve ekonomik etkenleri açıklayabilecektir.	3	5	4	5	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Öğrenci, dönemin anayasal ve parlamenter gelişmelerini analiz edebilecektir.	5	4	5	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Öğrenci, II. Meşrutiyet dönemindeki başlıca siyasi partileri ve fikir akımlarını karşılaştıracabilecektir.	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Öğrenci, 31 Mart Vakası, Babiâli Baskını gibi kritik olayların Osmanlı siyasetine etkisini değerlendirebilecektir.	4	5	4	5	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Öğrenci, II. Meşrutiyet'in modern Türkiye'nin siyasal kültürüne katkılarını tartışabilecektir.	3	4	5	5	4	3	4	5	4	5	4	5	4	5
Ortalama Değer	3,8	4,2	4,4	4,6	4	3,8	4	4,2	4	4,2	4	4,2	4	4,2